

Fryd dig og vær Glad!

Taler

Anton Christian Bang

Dato

22 juli 1906

Omstendigheter

Kongekroning i Trondheims domkirke

- 1 Det er idag en gribende Merkedag i det norske Folks Saga. Over 600 Aar er
rundne siden den Dag, da en egen norsk Konge blev kronet i vort dyre
Fædreland. Det er, som om gammel og ny Tid rækker hverandre Haanden, det
er, som om brustne Traade atter knyttes sammen paa den Maade og i det
5 Omfang, som det overhovedet er muligt under et Folks Levnetssløb.

- Naar jeg kaster Blikket tilbage paa det lange Tidsrum, der skiller mellem
Kongekroningen i 1299 og Kongekroningen i 1906, da fremstiller der sig
mangehaande Syner for min Sjæl. Jeg ser mange og store Synder, som har
10 efterladt sig mangel og styg Flek i vor Saga og paa mange Maader skadet
og svækket Folkets Liv. Jeg ser en lang Række af Ulykker, som har vældet sig ud
over vore Fædres Land: dræbende Mandedød og herjende Landfarsot, Uaar og
Dyrtdid og Hungersnød, Krig og Blodsudgydelse. Og jo dybere jeg skuer ned i de
600 Aar, desto mere klart staar det for mig, hvor svært Norges ledende Mænd
15 forsyndede sig i national og politisk Henseende, en Forsyndelse mod Land, mod
Folk, mod Historien, mod Gud, der tog sin skjæbnesvangre Begyndelse i 1319,
da den norske Kongemagt flyttede ud af Norge, det vil sige, da Landet mistede
det levende Midtpunkt for nationalt Liv, for national Kultur, for nationalt
Selvstyre, og der ikke blev tilbage nogen anden Opgave for de gamle
20 Høvdingeætter, som før havde baaret Norges Udvikling frem, end at tæres ud
og dø bort.

- Jeg har gennemlevet i min Sjæl de Nedgangens og Forfaldets Tider, der fulgte
efter 1319. Aa, hvor jeg har lidt, hvor jeg har følt Stinget lige ind i
25 Hjerterødderne ved at se, hvor mit dyre Fædreland sank dybere og dybere og var
lige inde i Døden, - et Folk uden Høvding, uden Fører, uden Evne og uden Vilje
til at reise sig til Forsvar for det, som er et Folks dyreste Eie, Frihed og

Selvstændighed, saa blodfattigt og udtæret, at der trængtes ikke mere end 300
30 Mand for at knuse den sidste svage Modstand, som blev reist fra norsk Side af
den sidste Erkebiskop i Nidaros lige før Reformationen.

Men over denne den mørkeste Tid af Norges Saga straalder der et vældigt Lys ud
fra Profetens Ord: Herren har gjort store Ting imod dig. Disse store Ting
35 samler jeg i dette, som er det allerstørste, at det døende norske Folk ikke døde, at
den syge Folkesjæl ikke mistede de sidste Rester af sit Liv. En fortabt Søn kan
vende om, en i Synd død Menneskesjæl kan vækkes op til nyt Liv i Gud. Men et
Folk, som dør, for det Folk - saa vidner Historien - for det Folk gives der ingen
Paaske, ingen Opstandelse. Du norske Folk, det er den levende Gud, som har
40 holdt dig i Live, endda du ved din egen Skyld var kommen saa langt ind i
Døden, det er den levende Gud, som har sat Grænser for den tærende Død i din
syge Sjæl. Og det Middel, han dertil har brugt, det er hans hellige Ord, det er
hans hellige Kirke. Jeg ved intet, som Norges Saga vidner om med større Styrke,
med større Vælde end dette, at da der intet andet var tilbage, da blev den norske
45 Kirke det sidste og eneste Samlingspunkt for national Bevidsthed, det sidste og
eneste levende Midtpunkt for nationalt Liv, den sidste og eneste levende Kilde,
som - endda den var saa fattig - dog tilførte Folkehjertet saavidt Kraft, at Livet
blev bevaret i det stille og skjulte, for i sin Tid at bryde frem og tage Vekst. Det
er din Kirke, du norske Folk, som har frelst dit Liv fra Døden i de trange Tider,
50 og det er din Kirke, som i de kommende Dage vil aabne de levende Kildevæld og
lade Liv fra Gud strømme ud over dig til frodig Vekst og fager Fremgang. Thi
han, som har gjort store Ting imod dig vil fremdeles gjøre store Ting imod dig -
gjennem sit hellige Ord, gennem sin hellige Kirke.

55 I Tilbagesynet paa de svundne Aar efter Reformationen til ifjor staar vi foran et
længere Tidsrum, da Norge var forenet med Danmark, og et kortere Tidsrum,
der omfatter Unionen med Sverige. Over begge disse Perioder af vort Lands
Historie kaster Profetens Ord et mildt og forklarende Lys: Herren har gjort
store Ting imod dig. Fra 1537 til 1905 er, hvor smaat det ofte kan være, dog vort
60 Land i stadig Vekst, Vekst i Folkemængde og Velstand, Vekst i Oplysning og
Kultur, Vekst i Guds frygt og gode Sæder, Vekst i folkelig Bevidsthed og national
Eiendommelighed. Vi takker Herren, vor Gud, for dette altsammen, det er i
Sandhed saa, at Herren har gjort store Ting imod os. Jo mere Guds Aand faar
salve vore Øine til at se Lys i hans Lys, Lys i Historiens Lys, desto mere tror jeg
65 hver norsk Mand og Kvinde vil tænke og sige: Det som ikke var slig, som vi
syntes det burde være, og det som vi følte var os til Tyngsel og Men, og det som

vi saa var os til Hinder og Skade for vor Udvikling, det var i sin dybeste Grund og efter sit første Ophav ikke Danskernes Skyld, ikke Svenskernes Skyld, men
70 det var vor egen Skyld, det var vore Fædres Skyld. Aa, du barmhjertige Gud, send ud over de tre Folk i Norden Lysets og Sandhedens og Kjærlighedens hellige Aand, saa vi kunde finde hverandre som Brødre og omgaaes hverandre som Brødre og række hverandre Haanden som Brødre til gjensidig Forstaaelse og Støtte i de kommende Dage. Da skal den levende Gud, som raader over
75 Folkenes Skjæbner, faa frem, hvad han vil have frem i de tre Brødrefolks Historie. Ske din Vilje, som i Himmelen, saa og paa Jorden, saa og i Norden, almægtige og barmhjertige Gud!

Store Ting har Herren gjort imod dig, du norske Folk, du, som fuldt og helt har
80 gjenvundet, hvad du var saa ulykkelig at miste i de svundne Tider, du, som atter er traadt ind i de selvstændige Nationers Tal med Selvstændighedens fulde Ansvar og i denne Høitidsstund staar i samlet Fylking om den Konge, som du har valgt dig og Gud har givet dig. Jeg ved det vel, det kan ikke være anderledes, det er med Alvor, dybt Alvor, at baade Konge og Folk ser frem mod den
85 kommende Tid. Vi staar nu alene, og det er det, vi har sat alt ind paa at naa. Vi har ikke og vi vil ikke have noget andet Folk til at dele Ansvaret med for Fremtiden, vi har ikke, og vi vil ikke have nogen anden at støtte os til end bare os selv og den levende Gud. Og vi ved det, at Tiderne er urolige, at det bobler og gjærer og syder rundt om os, at der mere spørges om Magt end om Ret, at
90 Sandhed og Frihed og Fred endnu har mange svære Tider og mange svære Nederlag at kjæmpe sig frem igjennem.

Vi ved det, og det er ingen Skam at sige det: hvor meget vi end faar udvikle vore Hjelpekilder, og hvor meget vi end maatte faa Lykke til at arbeide os frem, saa
95 vil vi dog altid staa der som et lidet og fattigt og svagt Folk i Sammenligning med de store og rige og mægtige Nationer i Verden.

Og dog, frygt ikke, du Land, siger Guds Ord til os i denne Høitidsstund. Frygt ikke, du mit dyre Fædreland!

100

Og hvad er Fædrelandet? Det er Flekken, som din Far ryddede, det er Hytten, hvor din Mor strævede og vaagede, græd og bad og elskede frem Gutten sin. Det er Sjøen med Lys og Sol, med Braatt og Brand, den store Rigdomskilde og den store Kirkegaard, hvor saa mange af vore kjære hviler med Tarreblad under
105 Hovedet i den vaade, kolde Grav. Det er Fjeldet med Fonn og Fly, med de

himmelstræbende Høider og de afgrundsdybe Vande, med det friske Liv og den angende Sommerluft og de rasende Vinterstorme. Det er Sletten og Dalen og Stranden, det er Bygderne og Byerne, hvor Ætterne har bygget, hvor Slegt efter
110 Slegt har levet sit Liv og kjæmpet sin Kamp, indtil de sank i Døden. Se, dette er Fædrelandet med de tusen Hjem, Fædrelandet, som er vort dyreste Eie paa Jorden, Fædrelandet, for hvis Skyld vore Fædre gik i Døden, og som vi alle staar ferdige til at forsvare med Liv og Blod.

115 Frygt ikke, du mit dyre Fædreland!

Jo, dette skal du frygte for med hellig Rædsel, dette skal du frygte for: at være utro mod din Gud, og være utro mod dig selv. Dette er det første, og lad mig ogsaa gjerne sige det sidste Bud baade i Religion og i Politiken: Du skal ikke have
120 fremmede Guder! Dette skal du frygte for med hellig Rædsel: at være utro mod din Gud, og at være utro mod dig selv. Men for Resten skal du ikke frygte, du mit dyre Fædreland. Du skal ikke frygte, saa længe Korset med Rette staar i dit Flag og Løyen i dit Kongebanner. Den levende Gud skal være med dig, han skal værne dig med sin sterke Arm og bære dig paa sine milde Hænder:

125 Vor Gud han er saa fast en Borg,
Han er vort Skjold og Værge!

Og saa aabner vi vore Hjerter, at vi kan gennemstrømmes og fyldes af Guds
130 livsalige Ord hos Profeten: Fryd dig og vær glad!

Fryd dig og vær glad, Kong Haakon, fryd dig og vær glad, Dronning Maud, I høibaarne Ætlinge af gamle Haralds stammen! Tallet 22 har før i Eders Liv været knyttet til en lykkelig Dag, som I har seet tilbage paa med varm og dyb
135 Glæde. Det er vor faste Tro, som det er vor inderlige Bøn, at det samme ogsaa maa blive Tilfældet med den Dag idag, Kroningsdagen i Norges Nationalhelligdom. Det I har spurgt os om, det har I faaet Svar paa, det I har villet have af os, det har I faaet, og det skal I faa til sidste Stund: en fast Grund for Norges gjenreiste Kongetrone i det norske Folkehjerte. Frygt ikke, Kong
140 Haakon, frygt ikke, Dronning Maud! Med trofaste Hjerter fylker vi os om eder, det hele Folk i sluttet Skare. Vi skal være med at jevne Veien og rydde Stien; vi skal være med at løfte og bære det, som skal bæres og løftes; til enhver Tid og Stund skal vi møde eder med den Kjærlighed, som er sterkere end Døden.

Jeg ved, at jeg ogsaa taler i det norske Folks Navn, naar jeg beder Konge og Dronning tage med fra Høitiden i dag en Hilsen til Kronprinsen og forklare denne Hilsen for ham, naar Tiden dertil maatte være kommen. Og denne Hilsen, det er Guds Ord hos Profeten Joel: Fryd dig og vær glad! Aa, hvor vi alle
150 er jublende glade over, at der nu skal vokse op midt iblandt os en Kongesøn, som er vor egen, som fra sin Barndom af skal tænke paa Norsk, føle paa Norsk, leve med alle Livsens Rødder i Norge. Gud velsigne ham og lade det lyse Fremtidshaab, som Land og Folk knytter til ham, gaa rigelig i Opfyldelse!

155 Fryd dig og vær glad, du mit Land og Folk; thi Herren har gjort store Ting imod dig. Fryd dig og vær glad; thi du kan og skal lægge over paa din Herre og Gud alt, som kan undergrave din Tro og forstyrre din Fred og skabe Bekymring og vække Frygt, og saa bare være glad og juble af Fryd. Det er, som det skal være paa Kroningsdagen. Høitidsstunden er kommen, den snart gjenreiste Nidarosdom
160 staar i festligt Skrud, Kronen skal sættes paa Konge og Dronning, og med det samme skal Kronen sættes paa et fuldbragt Verk, der binder Fortid sammen med Nutid, og Nutid sammen med Fortid. Glæd dig og fryd dig, du mit dyre Fædreland. Glæd dig og fryd dig slig, at Gud kan have Ære af dig, og at du kan have varigt Gavn og sand Velsignelse deraf.

165 Det er et vældigt Fremtidsarbeide, som venter paa dig, du norske Folk, et vældigt Gjenreisnings- og Nyrydningsarbeide. Fryd dig og vær glad, saa du kan tage fat paa de svære Fremtidsopgaver med øget Mod og sterkere Kraft og fastere Tro og større Samfølelse og rigere Fremgang, end vi før har gjort det. Maatte det lykkes
170 for os alle, for Konge som for Folk, i Jesu hellige Navn!

Almægtige og barmhjertige Gud! Hør os, naar vi beder i denne Høitidsstund, saaledes som vore Fædre bad i 1814:

175 Styrk du hver Mand
til at stride,
virke, lide
ufortrøden
Dig og Norge tro til Døden.

180

Kilde

Anton Christian Bang: Taler og Foredrag ved særlige Anledninger. Kristiania 1907, s. 165-171.

185 **Emner**
Hyllest, Kongehuset, Kongen, Kongeparet, Monarki, Preken

URI
<https://www.virksommeord.no/tale/fryd-dig-og-vaer-glad>

190

195

200

205

210

215

220